

Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bhar.I.589/2022/6.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes, a tanács elnöke

Dr. Kardos Andrea, előadó bíró

Dr. Schmidt Péter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2022. november 8.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények

Vádlott(ek): Terhelt1 és társai (Terhelt1 I. rendű,

Terhelt2 VIII. rendű,

terhelt3 XVI. rendű vádlott)

Elsőfok: Tatabányai Törvényszék, 17.B.103/2020/49., ítélet,
tárgyalás, 2021. február 22.

Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.II.61/2021/42., ítélet,
nyilvános ülés, 2022. február 10.

A fellebbezések előterjesztői: Győri Fellebbviteli Főügyészség, Terhelt1 I. rendű vádlott és védője, Terhelt2 VIII. rendű vádlott és védője

Rendelkező rész:

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Győri Fellebbviteli Főügyészség által terhelt3 XVI. rendű vádlott terhére; Terhelt1 I. rendű vádlott és védője, valamint Terhelt2 VIII. rendű vádlott és védője által benyújtott másodfellebbezéseket elbírálva a Kúria a Győri Ítéltábla Bf.II.61/2021/42. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 VIII. rendű és terhelt3 XVI. rendű vádlott tekintetében megváltoztatja,

Terhelt1 I. rendű vádlott cselekményeit

- 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettének [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (4) bekezdés], melyből 2 rendbelit bűnsegédként, 1 rendbelit felbujtóként követett el;
- 14 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntettének [1978. évi IV. törvény 251. § (1) és (2) bekezdés II. fordulata];
- 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (1978. évi IV. törvény 276. §);
- 1404 rendbeli – melyből 368 rendbelit folytatólagosan követett el – visszaélés személyes adattal vétségének [1978. évi IV. törvény 177/A. § (1) bekezdés] minősíti.

Az I. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést 3 (három) év börtönbüntetésre, a közügyektől eltiltás tartamát 3 (három) évre enyhíti, továbbá 600.000 (hatszázezer) forint pénzmellékbüntetésre is ítéli, egyben a pénzbüntetés kiszabására vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 2.000 (kétezer) forintónként 1 (egy) - 1 (egy) nap szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Terhelt2 VIII. rendű vádlott cselekményeit

- 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettének [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (4) bekezdés], melyből 1 rendbelit felbujtóként követett el;
- 12 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntettének [1978. évi IV. törvény 251. § (1) és (2) bekezdés II. fordulat];
- 2 rendbeli folytatólagosan, egy esetben felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (1978. évi IV. törvény 276. §);
- 1268 rendbeli – melyből 344 rendbelit folytatólagosan követett el – visszaélés személyes adattal vétségének [1978. évi IV. törvény 177/A. § (1) bekezdés] minősíti.

A VIII. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést 2 (két) év 6 (hat) hónap börtönbüntetésre, míg a közügyektől eltiltás tartamát 3 (három) évre enyhíti, továbbá 1.000.000 (egymillió) forint pénzmellékbüntetésre is ítéli, egyben a pénzbüntetés kiszabására vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 2.000 (kétezer) forintonként 1 (egy) - 1 (egy) nap szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A VIII. rendű vádlottat az ellene

- 2 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 251. § (1) és (2) bekezdés II. fordulat];
- folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §) miatt emelt vád alól felmenti.

terhelt3 XVI. rendű vádlottat bűnösnek mondja ki

- bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettében [1978. évi IV. törvény 310. § (1) és (4) bekezdés];
- vesztegetés büntettében [1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdés];
- 2 rendbeli bűnsegédként – egy esetben folytatólagosan – elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (1978. évi IV. törvény 276. §);
- 16 rendbeli visszaélés személyes adattal vétségének [1978. évi IV. törvény 177/A. § (1) bekezdés];

terhelt3 XVI. rendű vádlottat – halmazati büntetésül – 1 (egy) év börtönbüntetésre és 400.000 (négy százezer) forint pénzmellékbüntetésre ítéli.

A szabadságvesztés végrehajtását 2 (két) év próbaidőre felfüggeszti.

A pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 2.000 (kétezer) forintonként 1 (egy) - 1 (egy) nap szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

terhelt3 XVI. rendű vádlottat előzetes mentesítésben részesíti.

A Kúria terhelt3 XVI. rendű vádlottat az ellene – helyesen – költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól tekinti felmentettnek.

Kötelezi terhelt3 XVI. rendű vádlottat is az eljárás során felmerült 237.808 (kétszázharminchétezer-nyolcszáznyolc) forint bűnügyi költség egyetemleges megfizetésére.

A Kúria a Tatabányai Városi Bíróság 2011. január 21. napján meghozott 5.Bny.18/2011/2. számú – a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2.Bnyf.50/2011/2. számú határozatával 2011. február 15. napján jogerőre emelkedett – végzésével Terhelt1 I. rendű vádlott tekintetében

- 1 db Prostar biliárdasztalra,
- a Fundamenta Lakáskassza Zrt.-nél vezetett bankszámlaszám1 számú betétszámlára,
- a bank.-nél vezetett bankszámlaszám2 számú lakossági fizetési számlára,
- az bank1.-nél vezetett bankszámlaszám3 számú bankszámlára elrendelt zár alá vételét feloldja.

A Kúria egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] I. A Tatabányai Törvényszék a 2021. február 22. napján kihirdetett 17.B.103/2020/49. számú ítéletével – hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban – Terhelt1 I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 3 rendbeli, folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont, Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], amelyből 2 rendbelit fejbujtóként, 1 rendbelit bűnsegédként követett el, 8 rendbeli, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdése és (3) bekezdés a) pont], 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), amelyet bűnsegédként követett el, és 1412 rendbeli személyes adattal visszaélés vétségében [Btk. 219. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért az I. rendű vádlottat – halmazati büntetésül – 4 év börtön fokozatú szabadságvesztésre, 500 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 1.000.000 forint pénzbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Úgy rendelkezett, hogy az I. rendű vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés fele részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Döntött az I. rendű vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

[2] Terhelt2 VIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont], 3 rendbeli, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), 1483 rendbeli személyes adattal visszaélés vétségében [Btk. 291. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért a VIII. rendű vádlottat 3 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 500 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 1.000.000 forint pénzbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

[3] Úgy rendelkezett, hogy a VIII. rendű vádlott a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés fele részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Döntött a VIII. rendű vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

[4] terhelt3 XVI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rendbeli költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont és (4) bekezdés b) pont], amelyet bűnsegédként követett el, vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont II. fordulat], 2 rendbeli, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), mint bűnsegédet, és 16 rendbeli személyes adattal visszaélés vétségében [Btk. 291. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért a XVI. rendű vádlottat 1 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre és 200 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 400.000 forint pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. A XVI. rendű vádlottat előzetes mentesítésben részesítette. Rendelkezett a szabadságvesztés végrehajtása esetére a XVI. rendű vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról.

[5] A egyéb érdekelt³ által bejelentett polgári jogi igényeknek helyt adott és kötelezte Terhelt² VIII. rendű vádlottat 707.560.482 forint kártérítés, valamint törvényes kamatainak megfizetésére és ezen összegen belül VIII. rendű vádlottnak az egyes vádlott-társaival egyetemlegesen megítélt kártérítési összegek megfizetésére. Rendelkezett az I. rendű vádlott vonatkozásában az bank¹nál vezetett bankszámlaszám³ számú bankszámlán lévő zár alá vétel feloldásáról, az eljárás során lefoglalt bűnjelekről, és a bűnügyi költség viseléséről.

[6] Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű vádlott és védője által enyhítés, a VIII. rendű vádlott védője által a vesztegetés büntetében való bűnösség kimondás miatt felmentés és enyhítés, továbbá a XVI. rendű vádlott védője által felmentés iránt bejelentett fellebbezések alapján eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. február 10. napján meghozott Bf.II.61/2021/42. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az I. rendű, VIII. rendű és XVI. rendű vádlottak vonatkozásában megváltoztatta. Terhelt¹ I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki további 6 rendbeli, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés és (3) bekezdés a) pont]. Megállapította, hogy az I. rendű vádlott a korrupciós bűncselekményeket társtettesként követte el, valamint azt, hogy az I. rendű vádlott terhére megállapított költségvetést károsító bűncselekmények 2 rendbeli bűnsegédként és 1 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntetétének minősülnek.

[7] Terhelt² VIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki további 1 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], valamint további 14 rendbeli folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetében, azzal, hogy a korrupciós bűncselekményeket társtettesként követte el.

[8] Az ítéltábla terhelt³ XVI. rendű vádlottat az ellene 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont, 396. § (2) bekezdés b) pont], vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) és (2) bekezdés b) pont II. fordulat], 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége, mint bűnsegéd (Btk. 345.§), valamint 16 rendbeli személyes adattal visszaélés vétsége [Btk. 219. § (1) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[9] A egyéb érdekelt³ által bejelentett polgári jogi igényt – az elbírálásra vonatkozó rendelkezés mellőzésével – egyéb törvényes útra utasította. Az eljárás során felmerült bűnügyi költség egyetemleges megfizetésére kötelezettek közül mellőzte terhelt³ XVI. rendű tereltet.

[10] **II. 1.** A másodfokú nyilvános ülésen az ügyész a jogorvoslati nyilatkozat megtételére három munkanapot tartott fenn, míg Terhelt² VIII. rendű vádlott jelenlévő védője a bűnösség megállapítása és a hozzá kapcsolódó rendelkezések miatt másodfellebbezést jelentett be. A VIII. rendű vádlott védője a jogorvoslati nyilatkozatát írásban utóbb úgy pontosította, hogy a fellebbezés az ellentétes döntés és az azzal összefüggő felülbírálatból eredő rendelkezés ellen irányul.

[11] A Győri Fellebbviteli Főügyészség a fenntartott határidőn belül terhelt³ XVI. rendű vádlott terhére a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 615. § (1) és (3) bekezdés a) pontja alapján az ellentétes döntést sérelmezve a XVI. rendű vádlott

bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása érdekében fellebbezett, míg az I. rendű és a VIII. rendű vádlott tekintetében tudomásul vette a másodfokú határozatot.

[12] A másodfokú határozat rendelkező részének kézbesítését követően a törvényes határidőn belül az I. rendű vádlott védője is másodfellebbezést jelentett be a további 6 rendbeli, folytatólagosan elkövetett vesztegetés megállapításának mellőzése érdekében, továbbá a társtettesi elkövetés megállapítása, a költségvetést károsító bűncselekmények minősítése miatt, valamint a kiszabott szabadságvesztés enyhítése érdekében.

[13] Az I. rendű vádlott szintén fellebbezéssel élt a további 6 rendbeli vesztegetés büntetésének megállapítása miatt, valamint enyhítés érdekében, a VIII. rendű vádlott pedig az ellentétes döntés és az ezzel összefüggő felülbírálatból eredő rendelkezés ellen jelentett be jogorvoslatot.

[14] A Győri Fellebbviteli Főügyészség Bf.334/2017/20. számon a fellebbezése írásbeli indokolásában rámutatott arra, hogy az ítéletábra által a XVI. rendű vádlott vonatkozásában megállapított eltérő tényállás a bizonyítékok okszerűtlen és hiányos értékelésén alapul, a másodfokú határozat szerinti „nemleges” tényállás nem tényállás, hanem bizonyíték-értékelés. Részletesen bemutatta azokat az ítéletábra által nem teljeskörűen figyelembe vett bizonyítékokat – így Terhelt1 I. rendű vádlott, tanú45 tanú, továbbá a receptek felírásával érintett tanú46, tanú47, tanú48, tanú49, tanú50, tanú51, tanú52 és tanú53 tanúvallomását –, amelyek álláspontja szerint megállapíthatóvá teszik a XVI. rendű vádlott bűnösségét.

[15] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Be. 609. § (1) bekezdés d) pontjában írt eljárási szabálysértés miatt a másodfokú határozatot a XVI. rendű vádlott vonatkozásában helyezze hatályon kívül és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[16] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1355/2021/2. számú átiratában a XVI. rendű vádlott terhére bejelentett fellebbezést fenntartotta, míg Terhelt1 I. rendű vádlott és védője, továbbá Terhelt2 VIII. rendű vádlott és védője által bejelentett fellebbezéseket alaptalannak tartotta.

[17] Rámutatott arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást Terhelt1 I. rendű, valamint Terhelt2 VIII. rendű vádlottak cselekvőségét érintő részében úgy változtatta meg, hogy a részbeni megalapozatlanság a Be. 592. § (2) bekezdés a)-d) pontjai szerinti törvényi okok egyikére sem hivatkozott. Az ítélet indokolásának tartalmából azonban megállapítható részbeni megalapozatlanságnak a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja szerinti oka, így a fellebbezési bíróság az elsőfokú ítéleti tényállást a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján e két vádlottra nézve törvényesen egészítette ki. A másodfokú ítélet indokolásában ugyanakkor egyéb érdekelt14 cselekvőségét érintő időszak megjelölése nyilvánvaló elírás miatt téves, az ténylegesen a 2009 és 2010 közötti időszak.

[18] Hivatkozott arra is, hogy az ítéletábra az elsőfokú bíróság által terhelt3 XVI. rendű vádlott vonatkozásában megállapított tényállás részbeni megalapozatlanságának okát sem jelölte meg, és annak a Be. 592. § (2) bekezdés a)-d) pontja szerinti oka az ítélet tartalma alapján sem határozható meg. Mivel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított megalapozott tényálláshoz kötve van, még felmentő határozat érdekében sem

lett volna lehetősége eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével.

[19] Az elsőfokú bíróság XVI. vádlottnak a bűncselekmény elkövetését tagadó nyilatkozatával szemben Terhelt1 I. rendű vádlott önmagára és társaira nézve tett terhelő vallomását fogadta el a tényállás megállapításakor. Ennek indoka az volt, hogy az I. rendű vádlott bűnösségre is kiterjedő, következetes vallomására lehet ítéleti tényállást alapítani, mivel azt az eljárás során beszerzett egyéb bizonyítékok is alátámasztották. A másodfokú bíróság ítélet indokolása [26] bekezdésében fejtette ki a XVI. rendű vádlott cselekvőségével kapcsolatos érveit, amelynek alapján az elsőfokú ítélet indokolásának [92]-[93] bekezdéseiben foglaltakat mellőzte, a Be. 593. § (1) bekezdés b) pontja alapján eltérő tényállást állapított meg, és a XVI. rendű vádlottat az cég1-hez kapcsolódó cselekvősége tekintetében – bizonyíték hiányában – felmentette.

[20] Megállapítható azonban, hogy a másodfokú bíróság tévesen ítélte megalapozatlannak az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a XVI. rendű vádlott esetében, és valójában a Be. 593. § (2) bekezdése szerinti feltételek hiányában, a törvényi tilalom ellenére az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékokat mérlegelte felül. Az ily módon törvénysértéssel előállott megalapozatlanság az EBH 2015.B.14. eseti döntés alapján a harmadfokú eljárásban kiküszöbölhető a törvénysértéssel mellőzött tényeknek a felülbírált ítéleti tényállás kiegészítésével.

[21] Indítványozta, hogy a Kúria a Be. 619. § (3) bekezdése alapján küszöbölje ki a másodfokú bíróság által a XVI. rendű vádlott vonatkozásában megállapított tényállás megalapozatlanságát akként, hogy tegye az irányadó tényállás részévé – a másodfokú bíróság által abból kirekesztett – az elsőfokú ítélet [92] és [93] bekezdéseit, továbbá rekessze ki a másodfokú bíróság által a fentiekben hivatkozott okokból törvénysértő ténymegállapításokat.

[22] Mindezeket követően az immár megalapozott tényállás alapján ítéltető meg a másodfokú bíróságnak az I. rendű, VIII. rendű és XVI. rendű vádlottak vonatkozásában a büntetőjogi főkérdésekben hozott ellentétes döntések helyessége.

[23] Álláspontja szerint az ítélőtábla a Btk. 2. § (2) bekezdés II. fordulata alapján az elbíráláskori büntető anyagi jogszabályt alkalmazva helyesen állapította meg Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 VIII. rendű vádlottak bűnösségét a további bűncselekményekben, elkövetői minőségüket is helyesen határozta meg.

[24] Megállapítható azonban, hogy Terhelt1 I. rendű vádlottnak a 3 rendbeli költségvetési csalás büntette közül 1 rendbeli cselekmény minősül a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerinti költségvetési csalás büntettének, míg 2 rendbeli a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntettének.

[25] Indítványozta, hogy a Kúria a Győri Ítélőtábla mint másodfokú bíróság Bf.II.61/2021/42. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű vádlott vonatkozásában a Be. 624. § (1) bekezdése alapján az indítványban foglaltak szerint változtassa meg és hozzon a törvénynek

megfelelő határozatot, míg azt Terhelt2 VIII. rendű vádlott tekintetében a Be. 623. § (1) bekezdése alapján hagyja helyben.

[26] terhelt3 XVI. rendű vádlott vonatkozásában a Be. 624. § (2) bekezdése alapján a másodfokú határozatot változtassa meg és – a Btk. 2. § (2) bekezdése alapján – mondja ki bűnösnek 2 rendbeli költségvetési csalás bűntettében mint bűnsegédet [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont], vesztegetés elfogadásának bűntettében [Btk. 291. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont II. fordulat], 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében mint bűnsegédet (Btk. 345. §), és 16 rendbeli személyes adattal visszaélés vétségében [Btk. 291. § (1) bekezdés a) pont]. A XVI. rendű vádlottal szemben halmazati büntetésként határozott ideig tartó szabadságvesztés büntetést szabjon ki, amelynek végrehajtási fokozatát a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján börtönben határozza meg. A szabadságvesztés végrehajtását a Btk. 85. § (1) bekezdés alapján próbaidőre függessze fel, és vele szemben a Btk. 50. § (2) bekezdés alapján pénzbüntetést is szabjon ki. Állapítsa meg, hogy a szabadságvesztés esetleges végrehajtása esetén a XVI. rendű vádlott a kiszabott büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A XVI. rendű vádlottat a Be. 574. § (1) és (2) bekezdése alapján kötelezze a bűnügyi költség rá eső részének megfizetésére.

[27] Az I. rendű vádlott védője a fellebbezése írásbeli indokolásában enyhítő körülményként indítványozta figyelembe venni, hogy az I. rendű vádlott az eljárás során részletes, önmagát és társait is terhelő, bűnösségére is kiterjedő vallomást tett, mely a nyomozást, a tényállás felderítését elősegítette, a bűncselekményekben való részvételét megbánta. Emellett hosszú ideje áll büntetőeljárás hatálya alatt, újabb bűncselekmény miatt nem indult vele szemben eljárás. A családi körülményei rendezettek, és feleségével neveli gyermekeit, több súlyos betegséggel is kezelik, a felesége és egyik gyermeke is cukorbeteg.

[28] Hangsúlyozta továbbá, hogy az I. rendű vádlott bejelentett alkalmazottként, havi fizetésért és költségtérítésért végezte az ítéletben megállapított tevékenységet, és a vallomásaiban tisztázta, hogy ki volt a haszonhúzója az elkövetett cselekménynek, továbbá egyéb bűncselekmények lehetséges elkövetéséről is beszámolt. A másodfokú bíróság indokolásában foglaltak alapján az I. rendű vádlott nem kezelte a pénzeket, nem voltak közvetlen információi a pénzek utalásáról sem.

[29] Hivatkozott az I. rendű vádlott egészségi állapotáról szóló igazságügyi orvosszakértői vélemények megállapításaira, melyek szerint a Crohn-betegsége miatt számára megfelelő életmód, illetve diéta szükséges, „a fogdában történő elhelyezése számára fokozott megterhelést jelent, mivel különböző fertőzésekre fokozottan hajlamos, a közösségben történő elhelyezése orvosszakértőileg kockázatos”.

[30] Indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet a Be. 624. § (1) bekezdése alapján változtassa meg és az I. rendű vádlott büntetését oly módon enyhítse, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtását próbaidőre függessze fel.

[31] A VIII. rendű vádlott védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletben erre vonatkozó vád nélkül fejtette ki, hogy a VIII. rendű vádlott és az I. rendű vádlott büntetőjogi felelőssége miatt állapítható meg

vesztegetés büntetében is. Erre nézve azonban bizonyítás nem folyt, ezért törvénysértő a VIII. rendű vádlott bűnösségének megállapítása a további bűncselekményekben.

[32] Hangsúlyozta, hogy a VIII. rendű vádlott az I. rendű vádlottal állt kapcsolatban és a XXII. rendű terhelt kivételével nem ismerte a vényeket kiállító orvosokat. XXII. rendű terhelt vonatkozásában pedig nem nyert bizonyítást, hogy a vény átadására pénzért került volna sor.

[33] Hivatkozott arra, hogy a VIII. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés a többi vádlotthoz mérten aránytalanul szigorú arra figyelemmel, hogy két kiskorú gyermeket nevel, hosszú idő óta áll büntetőeljárás hatálya alatt és az időmúlás is jelentős. Emellett a VIII. rendű vádlott karitatív tevékenységet folytat, a bűncselekmények elkövetése óta tisztességes életet él, jövedelme nélkül a családja élete ellehetetlenül.

[34] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a VIII. rendű vádlott további bűncselekményekben való bűnösségének megállapítását mellőzze, a kiszabott szabadságvesztést enyhítse oly módon, hogy a büntetése kitöltöttnek legyen tekinthető.

[35] Az I. rendű és a VIII. rendű vádlott a fellebbezését írásban nem indokolta.

[36] A XVI. rendű vádlott védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében kifejtette, hogy a másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor védence tekintetében az előfokú ítéletben foglaltaktól eltérő következtetésre jutott, hiszen az I. rendű vádlott vallomása rá nézve nem tartalmaz terhelő adatot.

[37] Hangsúlyozta, hogy a receptek közül az ügyészség hármát tett az iratok részévé, melynek közül kettő nem képezte vád tárgyát, a harmadik kapcsán a védelem igazolta, hogy a XVI. rendű vádlott nem lehetett a kiállítója, hiszen két kollégájával abban az időpontban műtétet végzett.

[38] Receptek hiányában a bűnösségének megállapítására nem kerülhet sor, a Novodata rendszerbe feltöltött vények pedig nem igazolják, hogy a XVI. rendű vádlottnak kiadott vonalkóddal feltöltött recepteket ténylegesen ő állította volna ki, vagy a kiállításban bármilyen szerepe lett volna.

[39] Érvelése szerint az ügyészi állásponttal szemben nem került sor a bizonyítékok másodfokú bíróság általi felülmérlegelésére, nem létező bizonyítékokat ugyanis nem lehet mérlegelni.

[40] Mindezek tükrében azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot a XVI. rendű vádlott tekintetében Be. 623. §-a alapján hagyja helyben.

[41] 3. A Kúria a másodfellebbezést a Be. 621. § (2) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el, mivel az ügyészség a XVI. rendű vádlott terhére jelentett be fellebbezést.

[42] A Legfőbb Ügyészség képviselője a perbeszédében a fellebbezését változatlan tartalommal fenntartotta, annak írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően szólalt fel.

[43] Az I. rendű vádlott védője a fellebbezését és annak írásban előterjesztett indokokolását fenntartotta. A perbeszédében a hivatkozásait kiegészítette azzal, hogy az I. rendű vádlott védője nem minden eljárási cselekményen volt jelen, emellett a hatékony védelem követelménye is sérült.

[44] A VIII. rendű terhelt védője a perbeszédében a fellebbezését az írásban benyújtott indokokkal, míg a XVI. rendű vádlott védője felszólalásában az ügyési fellebbezésre tett észrevételeit fenntartotta.

[45] Terhelt I. rendű vádlott az utolsó szó jogán elmondta, hogy a terhére rótt bűncselekményeket elkövette, de megbánta. Hangsúlyozta, hogy az élete egyharmadát jelen eljárás hatálya alatt töltötte, hosszú ideje törvénytisztelő életet él és a gyermekeit is ennek megfelelően neveli.

[46] **III.** A Kúria megállapította, hogy a fellebbviteli főügyészség fellebbezése alapos.

[47] Az I. rendű vádlott és védőjének fellebbezése a büntetés enyhítését célzó részében alapos, míg a VIII. rendű vádlott és védője által bejelentett fellebbezés a részbeni felmentésre és a büntetés enyhítésére irányuló részében alapos; egyéb részükben e fellebbezések alaptalanok.

[48] 1. A másodfokú bíróság ügydöntő határozata ellen fellebbezésre jogosult a vádlott, az ügyészség és a védő [Be. 616. § a)-c) pont]. Az ügyészség, az I. rendű és VIII. rendű vádlottak és a védőik által bejelentett fellebbezések az arra jogosulttól származnak, benyújtásukra törvényes határidőn belül került sor.

[49] 2. A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal ellentétes döntést hozott [Be. 615. § (1) bekezdés]. Ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben az eljárást megszüntette, illetve a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett [Be. 615. § (2) bekezdés b) és c) pont].

[50] A Be. 615. § (3) bekezdés szerint a fellebbezés az ellentétes döntést, illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét sérelmezheti, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett. A Be. 615. § (5) bekezdésére figyelemmel a másodfokú ítéletnek a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.

[51] 2.1. A fentieknek megfelelően a harmadfokú bíróságnak elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy az I. rendű, VIII. rendű és XVI. rendű vádlottak tekintetében a másodfokú bíróság – büntetőjogi főkérdésben – hozott-e ellentétes döntést.

[52] Megállapítható, hogy a másodfokú bíróság Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 VIII. rendű vádlott bűnösségét olyan bűncselekményekben is megállapította, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett. E vádlottak esetében a Be. 615. § (2) bekezdés c) pontja alapján megnyílt a másodfellebbezés lehetősége, mivel a Be. 615. § (2a) bekezdésében írt kivétel a terhükre megállapított további bűncselekményekre nem alkalmazható.

[53] Az első fokon elítélt terhelt3 XVI. rendű vádlottat a másodfokú bíróság felmentette, mely a harmadfokú eljárás lehetőségét a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja alapján ugyancsak megnyitotta.

[54] 2.2. A felülbírálat terjedelmét a Be. 618. §-a határozza meg, melynek (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság

a) a másodfokú bíróság ítéletének

aa) a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését,

ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és

b) az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[55] E rendelkezések alapján a harmadfokú felülbírálat során a Kúriának a fellebbezéstől függetlenül vizsgálnia kell az eljárási szabályok megtartását az elsőfokú és a másodfokú eljárásra kiterjedően. Egyebekben azonban a teljes körű felülbírálat csak a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntésre, illetve az ezzel összefüggő rendelkezésekre terjedhet ki.

[56] Az ügyészség által a XVI. rendű terheltre vonatkozóan bejelentett fellebbezés az ellentétes döntést támadta, míg az I. rendű és VIII. rendű vádlottak és védőik által bejelentett fellebbezések az ellentétes döntés, továbbá a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezései ellen irányultak, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett.

[57] Ebből következően az I. rendű, VIII. rendű és XVI. rendű vádlottak vonatkozásában a felülbírálat terjedelme a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése alapján teljes körű, az ellentétes döntés tekintetében a megalapozottság vizsgálatát is magába foglalja.

[58] 2.3. A Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja alapján a harmadfokú bíróság az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálja a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontjában meghatározottakat, vagyis az eljárási szabályok megtartásán túl a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezéseket akkor, ha a vádlottat fel kell menteni vagy vele

szemben az eljárást meg kell szüntetni, mint ahogyan a bűncselekmények minősítésére vonatkozó rendelkezéseket is.

[59] E vizsgálat során Be. 619. § (4) bekezdés értelmében a harmadfokú bíróság a fellebbezéssel nem érintett bűncselekmény tekintetében nem vizsgálja a másodfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és a határozatát a másodfokú bíróság által alapul vett tényállásra alapítja.

[60] A büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezés felülbírálatára azonban csak akkor kerülhet sor, ha a másodfellebbezés a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezésen kívüli rendelkezést sérelmezett és a harmadfokú bíróság a bűnösség megállapítására, illetve a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezést megváltoztatja vagy, ha a kiszabott büntetés vagy alkalmazott büntetés törvénysértő [Be. 618. § (3) bekezdés b) pont].

[61] Azt is rögzíteni szükséges, hogy az ügyészség az I. rendű és VIII. rendű vádlott terhére nem jelentett be fellebbezést, így rájuk nézve a súlyosítási tilalom beállt [Be. 595. § (1) bekezdés 1. mondat 2. fordulat].

[62] **IV.** A Kúria tehát a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[63] 1. A felülbírálat tárgyát elsőként az eljárási szabályok megtartása, azon belül is az abszolút, majd a relatív eljárási szabálysértések vizsgálata képezi.

[64] Az I. rendű terhelt védője a harmadfokú nyilvános ülésen megismételte azt az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében is előadott hivatkozását, mely szerint az I. rendű vádlott kirendelt védője nem volt mindvégig jelen az eljárási cselekményeken, a hatékony védelem követelményeinek a védő eljárása nem felelt meg.

[65] A Be. 429. § (1) bekezdése alapján, ha az eljárás több vádlott ellen folyik, a vádlott távollétében megtartható a tárgyalásnak az a része, amely őt nem érinti. Ekkor a meg nem jelent vádlott védőjének távollétében a tárgyalásnak ez a része akkor is megtartható, ha a büntetőeljárásban védő részvétele kötelező.

[66] Tény, hogy a 2018. április 23. napján tartott tárgyaláson az I. rendű vádlott védője nem volt jelen, mivel a korábbi védő – az I. rendű terhelt előzetes bejelentése szerint – a védelmet az egészségi állapota miatt ellátni már nem tudta. E tárgyalási határnapon az elsőfokú bíróság bizonyítást nem vett fel.

[67] A tárgyalási jegyzőkönyvből megállapítható az is, hogy ezt követően az I. rendű vádlott részére védő kirendelésére került sor, aki a 2018. április 24. napján tartott tárgyaláson már jelen volt. E határnapon vádlotti kihallgatásokra került sor. Ezt követően a törvényszék a tárgyalást a Be. 518. § (3) bekezdése alapján a tárgyalás korábbi anyaga lényegének ismertetésével a 2019. szeptember 23. napján tartott határnapon megismételte.

[68] Mindezek alapján megállapítható, hogy az I. rendű terhelt védőjének távollétében bizonyítási cselekmény egyáltalán nem történt, így nem valósult meg a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértés.

[69] Megjegyzi a Kúria, hogy az ítélezési gyakorlat következetes abban, hogy a bíróság a tárgyalás megismétlésével az érvénytelen bizonyítást orvosolni tudja, és ezzel a lefolytatott bizonyítás eredményét törvényessé, az ügydöntő határozat meghozatalakor felhasználhatóvá teszi (BH 1987.187., BH 2020.172.).

[70] A Be. 3. § (1) bekezdése az alapvető rendelkezések között a terhelt hatékony védelemhez való jogát megfogalmazza, azonban a bíróság kötelessége a védő kirendelésével kizárólag a hatékony védelem lehetőségének a megteremtésére korlátozódik, viszont nem tehető felelőssé a kirendelt védő tényleges tevékenységének hatékonyságáért (Kúria Bfv.II.1068/2017/9.).

[71] A Kúria a Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja és a (3) bekezdés a) pontja szerint elvégzett vizsgálat alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.), valamint a 2018. július 1. napjától hatályos Be., a másodfokú bíróság pedig a Be. rendelkezésének megfelelően járt el és nem valósult meg a Be. 607. § (1) bekezdése, valamint a 608. § (1) bekezdése szerinti – feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező – eljárási szabálysértés; a fellebbezésekben, észrevételekben további ilyen tartalmú hivatkozás nem volt.

[72] 2. Az elsőfokú és másodfokú bíróság ítélete az I. rendű terhelt vonatkozásában a további 6 rendbeli vesztegetés büntette, a VIII. rendű vádlott vonatkozásában a további költségvetési csalás büntette és a 14 rendbeli vesztegetés büntette, míg a XVI. rendű vádlott vonatkozásában valamennyi a vádiratban terhére rótt bűncselekmény tekintetében ellentétes döntést tartalmaz.

[73] A harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan [Be. 619. § (1) bekezdés].

[74] Ebből következően a harmadfokú bíróság a határozatát csak abban az esetben alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, és így a helyes tényállás megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.

[75] A harmadfokú felülbírálat során azt kell vizsgálni, hogy a másodfokú bíróság által az ítékezésének alapjául elfogadott, az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel irányadónak tekintett tényállás megalapozott-e, lévén a másodfokú bíróság határozatát a Be. 591. § (1) bekezdése szerinti főszabálynak megfelelően az elsőfokú ítéletben megállapított tényállásra alapítja.

[76] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti (BH 2022.203.).

[77] Az elsőfokú bíróság ítélete a Be. 592. § (2) bekezdése alapján részben megalapozatlan, ha

- a) az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg,
- b) a tényállás részben felderítetlen,
- c) a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával,
- d) az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[78] A másodfokú bíróságnak kizárólag a Be. 593. §-ában foglaltak alapján van törvényes lehetősége – az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlansága esetén – arra, hogy a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, illetőleg eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján hozza meg az ügydöntő határozatát.

[79] A tényállás kiegészítésének, helyesbítésének feltétele a tényállás részbeni megalapozatlansága, melyre vonatkozóan a másodfokú bíróságnak a határozata indokolásában egyértelműen rögzítenie kell a megalapozatlanság okát, mibenlétét. A Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint a részleges megalapozatlanság kiküszöbölése az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy bizonyításfelvétel útján történhet azzal, hogy mindez csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérőt nem.

[80] Az eltérő tényállás megállapításának úgyszintén alapvető feltétele a tényállás megalapozatlansága. A jelen ügyben releváns Be. 593. § (1) bekezdés b) pontja eltérő tényállás megállapítására akkor ad lehetőséget a másodfokú bíróságnak, ha az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján a vádlott felmentésének van helye.

[81] A felülmérlegelés tilalmába nem ütközik a Be. 593. § (2) bekezdése alapján az, ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, és az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékeli. A másodfokú bíróság azonban nem értékelheti az elsőfokú

bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított tényekkel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat.

[82] 3. Jelen ügyben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az indokolásban megjelölt hivatkozása szerint a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alapján az ügyiratok tartalmának megfelelően egyéb érdekelt¹⁴ II. rendű és terhelt⁴ IX. rendű terhelt cselekményeivel kiegészítette, pontosította {Győri Ítéltábla Bf.II.61/2021/42. számú ítélet indokolás [26] bekezdés}.

[83] Az iratokból megállapítható, hogy egyéb érdekelt¹⁴ II. rendű terhelt 2017. június 8. napján elhunyt, az elsőfokú bíróság a II. rendű terhelt ügyének elkülönítése után a 2017. szeptember 4. napján kelt 17.B.300/2017/2. számú végzésével a vele szemben indított büntetőeljárást megszüntette. A végzés a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2017. október 10. napján kelt Bpkf.III.349/2017/3. számú végzésével emelkedett jogerőre.

[84] Az elsőfokú bíróság a 2019. december 2. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett és jogerőre emelkedett 17.B.35/218/133. számú ítéletével terhelt⁴ IX. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) és (3) bekezdés b) pont], vesztegetés elfogadása bűntettében [Btk. 291. § (1) és (2) bekezdés b) pont II. fordulat], 2 rendbeli bűnsegédként folytatólagosan elkövetett hamis magánokirattal visszaélés vétségében (Btk. 345. §), 26 rendbeli személyes adattal visszaélés vétségében [Btk. 219. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért őt a bíróság halmazati büntetésül 1 év 8 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztette.

[85] A vádirat a II. rendű és a IX. rendű terheltek cselekményeit tartalmazza, az eljárás során e körben vádmódosítás nem történt. E cselekmények összefüggésben állnak az I. rendű és a VIII. rendű vádlottak terhére rótt bűncselekményekkel.

[86] A Be. 6. § (2) és (3) bekezdése értelmében a bíróságnak a vádról döntenie kell, azt ki kell mérítenie, azonban a vádon túl nem terjeszkedhet. A vádhoz kötöttség kereteit tehát a vád tárgyává tett cselekmény leírása, vagyis a vádirati történeti tényállást jelenti, a bíróságnak tehát a vád tényállásában foglalt valamennyi tényt értékelnie kell.

[87] Éppen ezért az ügydöntő határozat tényállásában az olyan terheltekkel kapcsolatos megállapításokat is rögzíteni szükséges, akiknek büntetőjogi felelősségét a bíróság a vádemelés után – akár az ügyek elkülönítésével – jogerősen megállapítja, vagy a büntetőeljárást jogerősen megszünteti, ha ezek a ténymegállapítások kihatnak a többi vádlott cselekményeinek értékelésére is, hiányuk az ítélet részbeni megalapozatlanságához vezet.

[88] Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság ítélete e tényeket nem tartalmazza, így az általa megállapított tényállás a Be. 592. § (1) bekezdés a) pontja alapján – az előbbieken kifejtettek szerint – részben megalapozatlan, az ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján helyesen állapította meg, hogy a tényállás kiegészítése szükséges a II. rendű terhelt vonatkozásában a vádiratban terhére rótt, valamint a IX. rendű terhelt tekintetében a jogerős ítéletben megállapított tényállásban foglaltakkal.

[89] A másodfokú bíróság által kiegészített tényállás – az iratok tartalma alapján – annyiban igényel pontosítást, hogy egyéb érdekelt¹⁴ II. rendű terhelt esetében a bűncselekmények elkövetésének időtartamának kezdete helyesen 2009. év.

[90] 4. A másodfokú bíróság terhelt³ XVI. rendű vádlott vonatkozásában az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, valamint ténybeli következtetés útján a Be. 593. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján – a Be. 593. § (2) bekezdésében foglaltakra is tekintettel – mellőzte az elsőfokú ítélet 173. oldal [92]-[93] bekezdésben és a 278. oldal [153] és [154] bekezdésében foglaltakat és eltérő tényállást állapított meg.

[91] Az ítélet tábla a Be. 592. § (1) bekezdésére nem hivatkozott, nem jelölte meg, hogy e törvényhely (2) bekezdés a)-d) pontjaiban foglalt a részbeni megalapozatlansági okok közül melye(ke)t látta megvalósulni.

[92] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság által a megalapozatlanság kiküszöbölésének megválasztott módja alapján az általa vélt részbeni megalapozatlanságot a Be. 592. § (2) bekezdés c) és d) pontja alapján látta fennállni, vagyis amiatt, hogy a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, illetőleg az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[93] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során részletesen megindokolta, hogy miért fogadta el Terhelt¹ I. rendű vádlott beismerő, feltáró jellegű, önmagát és a társait is terhelő, következetes és egyéb bizonyítékokkal – köztük a bűncselekmények nagy részében szintén érintett VII. rendű terhelt és VIII. rendű vádlott beismerő vallomása által – is alátámasztott vallomásait.

[94] Az I. rendű vádlott vallomásával szemben a törvényszék kizárólag a bűncselekmény alapötletének eredetére és a pénzügyi részesedés mértékére vonatkozóan fogadta el a VIII. rendű vádlott vallomását, minden egyéb tekintetben az I. rendű vádlott elmondására alapította a tényállást.

[95] Az elsőfokú ítélet indokolásából az is kitűnik, hogy a bíróság az elkövetésben részt vevő orvosok tekintetében egybehangzónak ítélte Terhelt¹ I. rendű és Terhelt² VIII. rendű vádlottak, valamint terhelt⁵ IX. rendű terhelt vallomásait, melyek alapján megállapította, hogy minden érintett orvos anyagi haszonszerzés végett vett részt a cselekményben. Az I. rendű terhelt vallomásában egyértelműen nyilatkozott arra is, hogy azokkal az orvosokkal szemben nem történt vádemelés, akik nem tudtak róla, hogy a receptjeiket felhasználták.

[96] Az I. rendű vádlott a „beszervezett” orvosok között mások mellett terhelt³ XVI. rendű vádlottat is kifejezetten megnevezte, őt kevésbé „pénzéhes”-nek jellemezve. Az I. rendű vádlott a bírósági szakaszban tett írásbeli vallomásában kitért arra is, hogy ha ritkán is, de találkozott a XVI. rendű vádlottal, majd ezt követően az asszisztenssel tartotta a kapcsolatot, aki egy idő után jelezte, hogy a továbbiakban már nem kötszert kérnek a vénységért cserébe, hanem pénzt.

[97] A törvényszék részletesen foglalkozott a XVI. rendű vádlott védekezésével is, aki bár tagadta a bűncselekmények elkövetését, azt elismerte, hogy egy Tamás nevű személynek valóban írt fel hajléktalanok részére szóló recepteket, emellett más rászorulóknak is, továbbá aláírt és lepecsételt kitöltetlen recepteket is hagyott a kollégáinál.

[98] Az I. rendű vádlott vallomásai alapján a törvényszék elvetette azt a XVI. rendű vádlott védekezésében is megjelenő hivatkozást, mely szerint a receptek kiállítására karitatív célból került sor.

[99] Az elsőfokú bíróság emellett értékelte tanú⁴⁵ tanú vallomását, és kitért tanú⁵⁴ tanú nyilatkozataira is, akinek orvosszakmai ellenőrzésen tett megállapításai szerint az cég¹-hez és az cég²-hez kapcsolódó vények vonatkozásában a betegdokumentáció részben vagy teljesen hiányzott, az érintett betegek pedig úgy nyilatkoztak, hogy nem jártak a megjelölt az orvosnál, illetve nem volt olyan betegségük, amely kötszerek felírását igényelte volna. Ez utóbbi megállapítással egybehangzóak voltak a törvényszék által a tárgyaláson felolvasott – és az értékelt bizonyítékok körébe tartozó – receptfelírással érintett tanúk vallomásai is.

[100] A másodfokú bíróság az ítélete indokolásának [27] bekezdésében általános jelleggel állapította meg, hogy a megfelelően értékelt bizonyítási anyag alapján az első fokon eljáró bíróság helytálló következtetést vont arra nézve, miszerint a másodfokú felülbírálattal érintett vádlottak tisztában voltak azzal, hogy a valótlan tartalmú receptek kiállításával, majd felhasználásával jogtalanul igényelnek vissza ártámogatásokat, és ezzel vagyoni hátrányt okoznak az elkülönített költségvetésnek minősülő társadalombiztosítási alapnak.

[101] Ezután az indokolás [30] bekezdésében azt rögzítette, hogy az ügyben terhelt³ XVI. rendű vádlott nevéhez, illetve a praxisához köthető fiktív vények is szerepet kaptak, azonban a rendelkezésre álló bizonyítékok nem igazolták, hogy a XVI. rendű vádlott tudomással bírt volna az azonosíthatatlan személyazonosságú orvos asszisztens és az I. rendű vádlott közötti korrupciós kapcsolatról, a fiktív tartalmú, már előre aláírt és lebélyegzett vények kiállításáról és rendelkezésre bocsátásáról. Így álláspontja szerint arra sem vonható megalapozott következtetés, hogy a fiktív tartalmú vények kiállításában a XVI. rendű vádlott bármilyen szerepet vállalt volna, illetve a tudata átfogta volna azt, hogy a fiktív vények alapján visszaélésekre, jogtalan ártámogatás igénybevételére kerül sor.

[102] Eltérő tényállás megállapítása esetén a másodfokú bíróságnak az indokolásában számot kellett volna adnia arról, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított mely tény alapul iratellenes megállapításon, továbbá arról, hogy mely tényből vont le eltérő következtetést az elsőfokú bíróság nem megfelelően tartott következtetéséhez képest, és ebből eredően melyik az az új tény, amely lehetővé tette az eltérő tényállás megállapítását (Kúria Bhar.II.275/2017/6.).

[103] Ehhez képest az ítéletábra jelen ügyben az elsőfokú bíróság által elfogadott tények közül nem jelölt meg egyetlen olyan tényt sem, amelyet iratellenesnek talált, továbbá nem határozta meg azt sem, hogy a törvényszék mely tényekből vont le helytelen logikai

következtetést, így valójában nem nyílt törvényes lehetősége arra, hogy az – általa vélt, de pontosan meg nem határozott – részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölje.

[104] A másodfokú bíróság nem tett mást, mint az elsőfokú bíróság által hitelesnek elfogadott, a XVI. rendű vádlott bűnössége irányába mutató terhelő bizonyítékokat egy összegző megállapítással ellentétesen értékelte és elvetette. Ezzel pedig megsértette a felülmérlegelés tilalmát, a megalapozatlanságot maga idézte elő az eltérő tényállás megállapításával, az ismeretlenül maradt orvos magatartásának tényállásba foglalásával, melyre vonatkozó megállapításainak ténybeli alapját az indokolásban nem tüntette fel.

[105] Nyilvánvaló, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított tényállástól – a törvényi előfeltételek hiányában – történő olyan eltérés, amely a másodfokú bíróság hibás elvi kiindulásából a felülbírált tényállás egy részének önkényes kirekesztése által valósul meg, a másodfokú ítélet tényállásának megalapozatlanságát eredményezi. A törvénysértéssel előállt megalapozatlanság pedig a harmadfokú eljárásban a másodfokú ítélet felülbírálata során a törvénysértéssel mellőzött tényeknek a felülbírált ítéleti tényállás kiegészítése által kiküszöbölhető (EBH 2015.B.14.I.).

[106] Mindezek tükrében kétségtelen, hogy a Be. 619. § (3) bekezdése szerint, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, akkor ennek korrekcióját, a tényállás kiegészítését, illetve helyesbítését a helyes tényállás megállapítása érdekében – miként a másodfokú bíróság – a harmadfokú bíróság is megteheti.

[107] Jelen esetben kétségtelen, hogy a másodfokú ítélet a XVI. rendű vádlottra vonatkozó részben megalapozatlan, azonban ennek kiküszöbölésére lehetőség van, mivel az elsőfokú ítélet megalapozott.

[108] Erre tekintettel a Kúria a másodfokú ítélet [26] bekezdéséből a XVI. rendű vádlott vonatkozásában megállapított eltérő tényállást mellőzte és a tényállást kiegészítette az elsőfokú ítélet [92]-[93] bekezdésben és a [153] és [154] bekezdésben foglaltakkal.

[109] A másodfokú bíróság tényállása tehát a fenti kiegészítésekkel, pontosítással megalapozott, és a harmadfokú felülbírálat során irányadó volt [Be. 619. § (1) bekezdés, (3) bekezdés].

[110] V. A Kúria az irányadónak tekintett tényállás alapján harmadfokú eljárásban vizsgálta a harmadfokú jogorvoslat tárgyát képező fellebbezett rész kapcsán megállapított jogi minősítést, valamint a fellebbezéssel nem érintett bűncselekmények minősítésének törvényességét is.

[111] 1. A Btk. 2. § (1) bekezdése alapján a bűncselekményt – a (2)-(3) bekezdésben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. E § (2) bekezdése alapján a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

[112] A bűnhalmazatban álló több bűncselekmény esetében a büntető törvény időbeli hatályának szempontjából elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy az elbírálás időpontjában fennálló újabb büntetőjogi rendelkezés az elkövetéskor valamely bűncselekményként értékelhető magatartást bűncselekményként büntetni rendeli-e. Amennyiben az újabb törvényi rendelkezés értelmében az elkövetés időpontjában bűncselekményt megvalósító magatartás már nem büntethető: felmentő, illetőleg az eljárást megszüntető rendelkezés meghozatalának van helye, és csak a fennmaradó bűncselekmény (bűncselekmények) vonatkozásában vizsgálható, hogy a terhelt számára az elkövetéskor vagy az elbíráláskor fennálló törvényi rendelkezés biztosít-e enyhébb elbírálási lehetőséget (BH 1995.380.)

[113] Ez azt jelenti, hogy elsőként azt kell vizsgálni, hogy az új büntető törvény értelmében is bűncselekmény-e a vád tárgyává tett cselekmény. Amennyiben a válasz nemleges, úgy ennek következményét le kell vonni, a büntetőeljárást az érintett bűncselekmény tekintetében meg kell szüntetni vagy a terheltet az ellene emelt vád alól fel kell menteni. Ezt követően pedig az összehasonlítást a fennmaradó bűncselekményekre nézve újra el kell végezni, és az elkövetéskor és elbíráláskor hatályos törvény teljes összevetése alapján meg kell állapítani, hogy az adott terheltre nézve melyik eredményez enyhébb elbírálást.

[114] Abban a kérdésben, hogy az elbírálandó bűncselekmény tekintetében az elbíráláskori törvény alkalmazása kedvezőbb-e, elsősorban a bűncselekmény elkövetéskori és elbíráláskori törvény szerinti minősítéséhez tartozó büntetési tételek összevetésével kell állást foglalni (BH 2014. 129.).

[115] Az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazhatósága pedig csak akkor jöhet szóba, ha a bűnhalmazatban álló bűncselekmények mindegyikét, a bűnhalmazat egészét tekintve ez jelentene kedvezőbb elbírálást (BH 2013.53.).

[116] Az I. rendű, a VIII. rendű és a XVI. rendű vádlottak cselekményeinek minősítésekor (a bűnösség megállapítása és a felmentő rendelkezés tekintetében is) az első- és másodfokú bíróság egyaránt az elbíráláskori büntető törvényt alkalmazta, azonban ennek indokaival mindkét bíróság adós maradt.

[117] A Kúria megállapította, hogy az I. rendű és VIII. rendű vádlott cselekményeit az elkövetéskori és az elbíráláskori büntető törvény is büntetni rendeli.

[118] Az elkövetés idején hatályban volt elkövetéskori (korábbi) Btk. 138/A. § d) pontja szerint az adóbevétel csökkenése különösen nagy, ha az ötvenmillió forintot meghaladja, de ötszázmillió forintot nem haladja meg, míg az e) pontja szerint különösen jelentős, ha az ötszázmillió forintot meghaladja.

[119] Ekként az I. rendű és a VIII. rendű vádlottnak a halmazatban álló legsúlyosabb pénzügyi bűncselekményei az elkövetéskori (korábbi) Btk. alapján a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdése szerint minősülő adócsalás büntettének minősülnek, melynek büntetési tételkerete két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

[120] Így a korábbi Btk. 85. § (1), (2) és (3) bekezdése szerint kiszabható halmazati büntetés az elkövetéskori jogszabály szerint 2 évtől 12 évig terjedő szabadságvesztés, a középérték e törvény 83. § (2) bekezdése alapján 7 évnek felel meg.

[121] A jelenleg hatályos Btk. 459. § (6) bekezdés d) pontja szerint a vagyoni hátrány ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy, az e) pontja alapján ötszázmillió forint felett különösen jelentős.

[122] Ennek megfelelően az elkövetéskori (korábbi) Btk. alapján e bűncselekmények – az üzletszerűség és a bünszövetség minősítő körülménye miatt – a 396. § (5) bekezdés a) pontja szerint minősülnek. E bűncselekmény büntetési tételkerete öt évtől tíz évig, a kiszabható halmazati büntetés mértéke a Btk. 81. § (1)-(3) bekezdése alapján öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, míg a középérték a Btk. 80. § (2) bekezdése szerint 10 év.

[123] Emellett változás történt a vesztegetés büntetnének büntetési tételében is, melynél a jogalkotó az elkövetéskori (korábbi) Btk. alapján három évig, az elbíráláskori Btk. pedig már öt évig terjedő szabadságvesztés kiszabását teszi lehetővé.

[124] Mindezek alapján megállapítható, hogy az elkövetéskori (korábbi) Btk. alapján a bűncselekmények minősítése és büntetési tételkerete is enyhébb, ezen túlmenően az elbíráláskor hatályban lévő büntető törvény alkalmazását a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának kedvezőbb rendelkezése sem indokolja. Ennek megfelelően az I. rendű és VIII. rendű vádlottak bűncselekményeinek elbírálásakor a Kúria a korábbi Btk.-t alkalmazta.

[125] 2.1. Az elkövetéskor hatályban volt (korábbi) Btk. 310. § (1) bekezdésében meghatározott adócsalás elkövetési magatartása az adókötelezettség szempontjából jelentős tényre vonatkozó valótlan tartalmú nyilatkozattétel az adóhatóságnak, vagy ilyen ténynek az elhallgatása.

[126] Az adócsalás tettese, társtettese olyan személy lehet, aki az adókötelezettség szempontjából jelentős tény (adat) valótlan előadásával, elhallgatásával vagy más magatartással a hatóságot adóbevétele csökkentését eredményezően megtéveszti (BH2017.139.).

[127] A Kúria korábban több határozatában rámutatott arra is, hogy e bűncselekményt más elkövetői minőségben, így bűnsegédként olyan személy is elkövetheti, akinek nincs jogi kötelezettsége a tényekre vonatkozó nyilatkozattételre (BH 2010.114.; BH 2010.319.).

[128] Az adócsalásnál az ugyanazon adónemre több adómegállapítási időszakon keresztül megvalósított elkövetési magatartások vonhatók a folytatólagosság egységébe és kizárólag ennek megállapítása eredményezheti az adócsökkentések összegének egybefoglalását (BH 2010.60.).

[129] A korábbi Btk. 276. §-a szerinti magánokirat-hamisítás vétségét valósítja meg, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot használ.

[130] Amennyiben tehát a konkrét elkövetési magatartás kifejtése során az adócsalás és a magánokirat-hamisítás törvényi tényállási elemei egyidejűleg valósulnak meg, a két bűncselekmény egymással halmazatban állapítandó meg (BH 1993.271.).

[131] A következetes ítélkezési gyakorlat alapján a magánokirat-hamisítás folytatólagosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú – ugyanazon vagy több – magánokiratot ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak (36/2007. BK vélemény).

[132] Ennek megfelelően a magánokirat-hamisítási cselekményeket a folytatólagosság törvényi egységébe kell vonni, ha azokat a terhelt ugyanazon célból és azonos sértett megtévesztésére történt felhasználással valósítja meg (BH 2002.210.).

[133] Az irányadó tényállás 1. pontja alapján e két bűncselekmény vonatkozásában rögzíti, hogy az I. rendű és a VIII. rendű vádlott között lévő előzetes megállapodásnak megfelelően 2008. évtől kezdődően az I. rendű vádlott valótlan tartalmú, magas állami támogatású gyógyászati segédeszközzel kiállított vényeket szerzett meg és adott át a VIII. rendű vádlott részére. A VIII. rendű vádlott a valótlan tartalmú vényeket az üzletvezetése alatt álló cégnek a megyei egészségbiztosítási pénztárral fennálló támogatási szerződése alapján elszámolta, ezáltal jogosulatlanul igényelt gyógyászati segédeszköz támogatást az állami költségvetésből az ún. E. Alap terhére. Az I. rendű és VIII. rendű vádlott a támogatás összegét más gazdasági társaságok által kiállított fiktív számlák befogadásával, majd az ellenérték készpénzben történő felvételével megszerezte, majd az előzetes megállapodásuknak megfelelően felosztotta.

[134] A tényállás 2. pontja szerint az I. rendű és VIII. rendű vádlott rábírására 2009. évtől a VII. rendű terhelt is bekacsolódott a fenti tevékenységbe a valótlan tartalmú vényeknek az cég2 útján való elszámolásával és a támogatás jogosulatlan igénylésével.

[135] A tényállás 3. pontja pedig tartalmazza, hogy 2009 júliusától az I. rendű vádlott rábírására a XI. rendű terhelt által rendelkezésre bocsátott valótlan tartalmú vényeket a cég3 képviselőjeként a XXIII. rendű és a XXIV. rendű terhelt is elszámolta és az állami támogatást jogosulatlan megszerezte.

[136] Ennek alapján az eljáró bíróságok helyesen következtettek az I. rendű vádlott bűnösségére a költségvetést károsító és a közbizalom elleni bűncselekményekben. A minősítést illető pontatlanságra a Legfőbb Ügyészség átirata helytállóan mutatott rá, azonban a korábbi Btk. alkalmazása miatt ennek korrekciójára nem az indítványozott módon került sor.

[137] A Kúria a korábban kifejtettek alapján az I. rendű vádlott cselekményeit 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettének minősítette [korábbi Btk. 310. § (1) és (4) bekezdés]. Ebből 2 rendbeli cselekményt az I. rendű vádlott bűnsegédként (1. és 2. tényállás), 1 rendbelit felbujtóként (3. tényállás) valósított meg. Az I. rendű vádlott közbizalom elleni bűncselekményeit 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (korábbi Btk. 276. §) minősítette.

[138] A VIII. rendű vádlott tekintetében helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a tényállás 2. pontja egyértelműen tartalmazza mindazon tények leírását, mely alapján megállapítható a VIII. rendű vádlott felbujtói felelőssége a VII. rendű terhelt tettesi, költségvetést károsító és közbizalom elleni bűncselekményéhez kapcsolódóan. Így a VIII. rendű vádlott bűnösségének kimondása a további 1 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettében törvényes, azonban a minősítést illetően a korábbi Btk. alkalmazása miatt megváltoztatásra szorul.

[139] Ezért a Kúria e cselekményeket 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettének [korábbi Btk. 310. § (1) és (4) bekezdés] minősítette, melyből a VIII. rendű vádlott egy rendbeli cselekményt (2. tényállás) felbujtóként követett el.

[140] Tévedett az első- és másodfokú bíróság is, amikor a VIII. rendű terhelt bűnösségét összesen 3 rendbeli hamis-magánokirat felhasználásának vétségében állapította meg, mivel a tényállás 3. pontjában írt cselekményben a VIII. rendű terhelt nem vett részt.

[141] Ezért a Kúria a VIII. rendű terhelt közbizalom elleni bűncselekményeit 2 rendbeli folytatólagosan, egy esetben felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének elkövetéskori (korábbi Btk. 276. §) minősítette, míg a VIII. rendű terheltet az ellene folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §) miatt emelt vád alól – a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel, mert a cselekmény nem bűncselekmény – felmentette.

[142] 2.2. A korábbi Btk. 254. § (1) bekezdése szerint megvalósítja a vesztegetés büntettét, aki költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet vagy egyesület dolgozójának, illetve tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad, vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje.

[143] Az elkövetéskori (korábbi) Btk. 137. § 19. pontja szerint gazdálkodó szervezet a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Ptk.) 685. § c) pontjában felsorolt gazdálkodó szervezet, valamint az a szervezet, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a Ptk. szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

[144] Kétségtelen, hogy a betegellátás keretében végzett orvosi tevékenység az adott gazdálkodó szervezet keretei között valósul meg. Mivel az orvos által megválasztott, a társadalombiztosítás által támogatott vagy nem támogatott kezeléseknek, gyógyszerek, vagy gyógyászati segédeszközök alkalmazása, e tevékenységnek gazdasági vonzata is van.

[145] Az orvos által alkalmazható egyes vizsgálatok, terápiák, gyógyszerek közötti választás, az ennek során hozott döntések szükségképpen a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységgel kapcsolatban állóak, és mint ilyenek a vesztegetés elfogadása törvényi tényállásába illeszkedőek (BH 2021.326.).

[146] A tényállás 1., 2. és 3. pontja alapján az I. rendű vádlott a korábbi kapcsolatait felhasználva orvosokat és egészségügyi dolgozókat bízott meg azzal, hogy rendszeres, előre meghatározott mértékű részedés ellenében valótlan tartalmú vényeket állítsanak ki gyógyászati segédeszközökről, főként intelligens kötszerekről azért, hogy azokat a jogosulatlan támogatás igényléséhez használja fel a VIII. rendű vádlott.

[147] Ennek alapján helytállóan következtettek az eljáró bíróságok arra, hogy korrupciós (korábban közélet tisztaság elleni) bűncselekményt az I. rendű és a VIII. rendű vádlottak társtettesként megvalósította.

[148] Helyes a másodfokú bíróságnak az a megállapítása is, hogy az I. rendű vádlott terhére a tényállásban foglaltak alapján további 6 rendbeli vesztegetési cselekményt követett el, melyeket az elsőfokú bíróság nem minősített. Ezért a Kúria az I. rendű vádlott bűncselekményeit az elkövetéskori Btk. alkalmazásával 14 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetnének [elkövetéskori (korábbi) Btk. 254. § (1) bekezdés] minősítette.

[149] A másodfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy a VIII. rendű vádlott terhére is többrendbeli vesztegetés róható, azonban tévedett a rendbeliség megállapításában. E vonatkozásban nem foghat helyt a VIII. rendű terhelt védőjének a vádon túlterjeszkedésre vonatkozó érvelése, mivel a vádirati tényállásban a jogkövetkeztetés levonásához szükséges valamennyi tény szerepel.

[150] Az irányadó tényállás alapján tehát a harmadfokú bíróság a VIII. rendű vádlott cselekményeit 12 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetnének [korábbi Btk. 254. § (1) bekezdés] minősítette. E vádlottat a 3. tényállásban szereplő, a XIX. rendű és XX. rendű terhelthez kapcsolódó 2 rendbeli társtettesként folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntette [elkövetéskori (korábbi) Btk. 254. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel, mivel e két terhelt cselekvőségéhez nem kapcsolódik a VIII. rendű vádlott magatartása.

[151] A korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés a) pontja szerint, aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével jogtalan haszonszerzési célból vagy jelentős érdeksérelem okozva jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel.

[152] A korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés a) pont első fordulataba ütköző, jogosulatlan adatkezeléssel megvalósuló személyes adattal visszaélés vétségének az elkövetője nemcsak az adatvédelmi jogszabályok szerinti adatkezelő, hanem bárki lehet (1/2012. Büntető jogegységi határozat).

[153] A Kúria egyetértett azzal az elsőbírői megállapítással és annak részletes indokolásával, hogy miért látta megvalósulni a személyes adattal visszaélés vétségét az I. rendű és a VIII. rendű vádlottak vonatkozásában is az érintettek hozzájárulása nélkül, a személyes adataik felhasználásával elkészített vényekkel összefüggésben.

[154] Helyes annak megállapítása is, hogy a bűncselekmény rendbelisége a sértettek számához igazodik, ezért a Kúria az I. rendű vádlott bűncselekményeit 1404 rendbeli visszaélés személyes adattal vétségének [korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés] minősítette, melyből – a sértettek részbeni azonosságára tekintettel – 368 rendbelit folytatólagosan követett el, míg a VIII. rendű vádlott cselekményeit 1268 rendbeli visszaélés személyes adattal vétségének [korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés] minősítette, melyből 344 rendbelit folytatólagosan követett el.

[155] 3. A Kúria az irányadó tényállás alapján terhelte XVI. rendű vádlott vonatkozásában is elsőként azt vizsgálta a Btk. 2. §-a alapján, hogy az elbírálás időpontjában hatályos Btk. az elkövetéskor valamely bűncselekményként értékelhető magatartást jelenleg büntetni rendeli-e. Ennek eredményeként – az ítéletáblával egyezően – megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által a II. tényállásban rögzített cselekmény a jelenleg hatályos Btk. szerint nem bűncselekmény.

[156] A vádirat II. tényállási pontja szerint a XVI. rendű vádlott az cég2 tekintetében a költségvetést károsító bűncselekményt egy darab vénnyel összefüggésben 57.375 forint vagyoni hátrányt okozva valósította meg.

[157] A Btk. 462. § (3) bekezdése alapján azonban nem valósul meg bűncselekmény, ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány az ötszázezer forintot nem haladja meg.

[158] Ennek alapján helyesen járt el az ítéletábla, amikor a XVI. rendű vádlottat az ellene emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján felmentette.

[159] Nem vette figyelembe ugyanakkor azt, hogy a felmentő rendelkezésnek is minden esetben a cselekmény helyes minősítéséhez kell igazodnia. Ezért a Kúria a XVI. rendű vádlottat, a Btk. 459. § (6) bekezdés a) pontjában meghatározott értékhatárra figyelemmel, az ellene – helyesen – költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól tekintette felmentettnek.

[160] A harmadfokú bíróság ezt követően a fennmaradó bűncselekményekre vonatkozóan megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a XVI. rendű vádlott bűnösségére, azonban tévedett, amikor a bűncselekményeket az elbíráláskor hatályos Btk. alapján minősítette.

[161] A tényállás a XVI. rendű terhelte vonatkozásában egyértelműen rögzíti, hogy a kórház alkalmazásában álló sebész szakorvosként rendszeres anyagi ellenszolgáltatás ellenében valótlan tartalmú vényeket állított ki, melyeket az I. rendű vádlott rendelkezésre bocsátott gyógyászati segédeszközök után járó állami támogatás jogosulatlan igénybevétele céljából. A XVI. rendű vádlott ezzel a magatartásával szándékosan segítséget nyújtott ahhoz, hogy ezeket

a vényeket a VIII. rendű vádlott az cég1 támogatási szerződése alapján a egészségbiztosítási pénztárnál elszámolja, és a termékekre megállapított támogatást, 1.968.337 forintot megszerezze.

[162] Emellett a tényállás részét képezi az is, hogy a XVI. rendű vádlott egy olyan valótlan tartalmú vényt is kiállított, amelynek elszámolására az cég2 által került sor.

[163] A Kúria megállapította, hogy a XVI. rendű vádlott vonatkozásában az elbíráláskori Btk. nem tartalmaz kedvezőbb szabályokat, így esetében is az elkövetéskori (korábbi) Btk. alapján kell e bűncselekményeket minősíteni.

[164] Az elkövetés idején hatályban volt elkövetéskori (korábbi) Btk. 138/A. § b) pontja szerint az adóbevétel csökkenése nagyobb, ha a kétszázezer forintot meghaladja, de kétmillió forintot nem haladja meg,

[165] Ekként a XVI. rendű vádlott pénzügyi bűncselekménye az elkövetéskori (korábbi) Btk. alapján a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdése szerint minősülő adócsalás büntettének minősülnek, melyek büntetési tételkerete három évig terjedő szabadságvesztés, míg az elbíráláskori Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés b) pont szerint minősülő költségvetési csalás büntettének büntetési tétele egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

[166] Az XVI. rendű terhelt terhére megállapított további bűncselekmények büntetési tétele az elkövetéskori és az elbíráláskori Btk. szerint ugyanolyan büntetési tétellel fenyegetettek.

[167] Mindezek alapján a Kúria a XVI. rendű terheltet bűnösnek mondta ki:

- bűnsegédként elkövetett adócsalás büntettében [korábbi Btk. 310. § (1) és (2) bekezdés];
- vesztegetés büntettében [korábbi Btk. 251. § (1) és (2) bekezdés II. pont];
- 2 rendbeli bűnsegédként – egy esetben folytatólagosan – elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §);
- 16 rendbeli visszaélés személyes adattal vétségében [korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés].

[168] VI. Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása körében az enyhítő és a súlyosító körülményeket nagyrészt helyesen ismerte fel, melyet a másodfokú bíróság kizárólag az I. rendű terhelt tekintetében egészített ki.

[169] Az indokolás annyiban pontosítást igényel, hogy a felülbírálattal érintett terheltek rendezett életkörülményei nem tekinthetők enyhítő tényezőnek. Az I. rendű, VIII. rendű és a XVI. rendű vádlottak javára azt kell figyelembe venni, hogy hosszabb ideje állnak büntetőeljárás hatálya alatt, melynek az I. rendű és a VIII. rendű vádlott esetében nagyobb nyomatékot ad, hogy ezalatt előzetes fogva tartásban is voltak (56/2007. BK vélemény III.10.).

[170] A másodfokú bíróság az I. rendű és a VIII. rendű vádlottak bűnösségét további bűncselekményekben is megállapította, azonban a büntetést nem súlyosította.

[171] A Kúria a büntetés kiszabása során mindezek mellett figyelembe vette, hogy a büntetés immár az alacsonyabb tételkeret által adott határok között kerül kiszabásra, mely körülmény – a korábbi (elkövetéskori) Btk. 37. §-ában írt büntetési célok és a 83. § (1) bekezdése szerinti büntetéskiszabási elvek alapján – a büntetés enyhítését indokolta.

[172] Az első- és másodfokú bíróság nem tévedett, amikor az I. rendű és VIII. rendű vádlottal szemben – a bűnösségi körülményekre, a cselekmények tárgyi súlyára és személyi társadalomra veszélyességére figyelemmel – szabadságvesztést szabott ki.

[173] A szabadságvesztés megválasztott tartama azonban eltúlzottnak tekinthető, ezért azt a harmadfokú bíróság az I. rendű vádlott vonatkozásában 3 év, a VIII. rendű vádlott esetében 2 év 6 hónap börtönbüntetésre enyhítette. A törvényi minimumot megközelítő tartam az igen tetemes időmúlás nyomatékát kellően tükrözi, azonban nem hagyja figyelmen kívül a vádlottak által elkövetett bűncselekmények tényleges tárgyi súlyát és az elkövetés hosszabb időtartamát.

[174] A börtönbüntetés jogszabályi alapja a korábbi (elkövetéskori) Btk. 43. § a) pontja.

[175] A közügyektől eltiltás kiszabása törvényes, azonban annak mértékét a Kúria a kiszabott szabadságvesztéshez igazodóan az I. rendű és VIII. rendű vádlottnál egyaránt 3 évre enyhítette. A megjelölt jogszabályhely helyesen a korábbi (elkövetéskori) Btk. 62. § (1) bekezdése és a 63. § (1) bekezdése.

[176] A határozott tartamú szabadságvesztésre ítélt I. rendű és VIII. rendű vádlott a bűncselekményeket haszonszerzés céljából követte el, ezért velük szemben a korábbi Btk. 64. § (1) bekezdés a) pontja alapján pénzmellékbüntetés kiszabásának van helye. Ennek tartamát a Kúria az I. rendű vádlott esetében 600.000, a VIII. rendű vádlott esetében 1.000.000 forintban határozta meg.

[177] A pénzmellékbüntetés meg nem fizetése esetére szóló rendelkezés a korábbi (elkövetéskori) Btk. 65. § (1) és (2) bekezdésén alapul.

[178] A Kúria nem változtatott azon a rendelkezésen, hogy az I. rendű és a VIII. rendű vádlott feltételes szabadságra bocsátásának a büntetés fele részének kitöltését követő napon van helye [korábbi (elkövetéskori) Btk. 47. § (3) bekezdés].

[179] A Kúria a XVI. rendű vádlott bűnösségét megállapította, ezért vele szemben büntetést szabott ki.

[180] A Kúria a feltárt büntetéskiszabási körülmények alapján arra a következtetésre jutott, hogy terhelt³ XVI. rendű vádlottal szemben mind az általános, mind az egyéni megelőzés érdekében szabadságvesztés büntetés kiszabása szükséges figyelemmel arra is, hogy a bűncselekményt a foglalkozásának felhasználásával valósította meg.

[181] A XVI. rendű vádlott terhére megállapított bűncselekmények alapján a Kúria a korábbi (elkövetéskori) Btk. 85. § (1) és (2) bekezdése alapján a XVI. rendű vádlottal szemben halmazati büntetést szabott ki.

[182] A büntetés kiszabása során enyhítő körülményként értékelte az időmúlást, a bűnsegédi elkövetési alakzatot, amely az elkövetéskori (korábbi) Btk. 87. § (3) bekezdése alapján kétszeres enyhítésre is lehetőséget nyújt. Súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy a cselekményeit a szakmai képzettségét felhasználva követte el, továbbá a többszörös halmazatot és a társas elkövetést.

[183] A bíróság az enyhítő körülmények túlsúlyát, különösen a tetemes időmúlást szem előtt tartva, – a 2/2017. (II. 10.) AB határozat által meghatározott követelmények alapján – az eljárás elhúzódását is a XVI. rendű terhelt javára értékelve, a kiszabott szabadságvesztés tartamát az elkövetéskori (korábbi) Btk. 87. § (1) bekezdés és (2) bekezdés c) pontja alkalmazásával a törvényi minimummal egyező mértékű 1 év szabadságvesztésben állapította meg.

[184] A szabadságvesztés végrehajtási fokozata a korábbi Btk. 43. § a) pontja alapján börtön.

[185] A Kúria úgy ítélte meg, hogy a XVI. rendű vádlott esetében a büntetés célja tényleges szabadságelvonás nélkül, a végrehajtás próbaidőre történő felfüggesztésével is elérhető, ezért a elkövetéskori (korábbi) Btk. 89. § (1) bekezdéseiben foglaltak alkalmazásával 2 év próbaidőre felfüggesztette.

[186] Mivel a határozott tartamú szabadságvesztésre ítélt XVI. rendű vádlott a bűncselekményt haszonszerzés végett követte el és megfelelő jövedelemmel rendelkezik, ezért a Kúria elkövetéskori (korábbi) Btk. 64. § (1) bekezdés a) pontja alapján 400.000 forint pénzmellékbüntetésre is ítélte. Rendelkezett továbbá az elkövetéskori (korábbi) Btk. 65. § (1) bekezdése szerint a pénzmellékbüntetés meg nem fizetése esetén annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról.

[187] Az elkövetéskori (korábbi) Btk. 104. § (1) bekezdése szerint a bíróság az elítéltet előzetes mentesítésben részesítheti, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

[188] Az előzetes mentesítés a jogkövetkezmények körébe tartozik, feltételeinek fennállását a bíróság a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményre tekintettel a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálja.

[189] Ennek során azt mérlegeli, hogy a terhelt által elkövetett bűncselekmény ellenében és kiszabott büntetése mellett a társadalom védelme igényli-e személyére háruló, a büntetett előéletéhez fűződő hátrányos következményeket is (BH 2018.135.).

[190] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a XVI. rendű vádlott javára értékelhető enyhítő körülmények és a személyének jövőbeni társadalomra veszélyessége alapján az érdemessége megállapítható, ezért őt előzetes mentesítésben részesítette. Megjegyzendő, hogy az elsőfokú bíróság ezzel egyező döntését az ügyészség sem kifogásolta.

[191] Az eljárás során felmerült, a Be. 145. § (1) bekezdése alapján az állam által előlegezett bűnügyi költségből a XVI. rendű vádlott köteles a már jogerősen elítélt terheltekkel egyetemlegesen viselni a bűnügyi költség el nem különíthető részét a Be. 574. § (4) bekezdés 2. mondata alapján.

[192] A harmadfokú bíróság hivatalból vizsgálta az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdéseket is [Be. 618. § (2) bekezdés].

[193] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelkezett egyértelműen és teljes körűen a I. rendű vádlott vonatkozásában a Tatabányai Városi Bíróság 2011. február 15. napján jogerős 5.Bny.18/2011/2. számú végzésével elrendelt zár alá vétel feloldásáról.

[194] Ezért a Kúria a Be. 331. § (1) bekezdés c) pontja alapján e rendelkezést pótolta, helyesbítette.

[195] A Kúria az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező további rendelkezéseket, valamint a polgári jogi igényre vonatkozó ítéleti rendelkezést törvényesnek találta.

[196] **VII.** A Kúria a Be. 620. §-a és az 599. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen eljárva a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét az I. rendű, VIII. rendű és XVI. rendű vádlott vonatkozásában megváltoztatta, egyebekben a Be. 623. §-a értelmében a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[197] A Kúria ítélete ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján fellebbezésnek nincs helye.

Budapest, 2022. november 8.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Kardos Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró

Záradék

A Győri Ítéltábla Bf.II.61/2021/42. számú ítélete Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 VIII. rendű és terhelt3 XVI. rendű vádlott tekintetében a Kúria Bhar.I.589/2022/6. számú ítéletében írt változtatásokkal 2022. november 8. napján jogerőre emelkedett és a felfüggesztett szabadságvesztés kivételével végrehajthatóvá vált.

Dr. Gimesi Ágnes s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

TóthLné

bíróági tisztviselő